

Le v jedni stvari moramo popraviti besede na str. 576. našega lista, ki pravijo nekako, da je prizadevanje za sežiganje neumno. O, ni neumno ne, ampak dobro premišljeno. Prav zato moramo biti na straži, da nam kdo ne zaseje med naš narod krematizma.

hotel opozoriti širše slovensko razumništvo na to zanimivo vprašanje; omenil je dunajsko društvo za sežiganje mrličev in njega list. Ta namen pač ni samo znanstven, ali pa pisatelj niti sam ne vé, za kaj se gre v tem „vprašanju“. Kdor se hoče dobro

Slovenec ljubi svojo rodno zemljo tudi zato, ker v njej počivajo njegovi očetje, njegovi umrli sorodniki in znanci: brezdomovinsko prostozidarstvo naj mu sežge tudi to vez, ki ga družijo z domovino in z vero očetov? Nikdar!

in temeljito poučiti o vsem dosedanem krematiškem gibanju do l. 1887., naj čita članke v „*Stimmen aus Maria Laach*“, 1887 od 4. zv. naprej: „*Die moderne Leichenverbrennungsfrage im Lichte ihrer eigenen Geschichte.*“

Književnost.

Ruska književnost.

A. N. Pypin; *Zgodovina ruskega slovstva. I. in II. zvezek. Stara književnost.* St. Peterburg. 1898.

Dosedaj Rusi še niso imeli popolne celotne zgodovine ruskega slovstva. Res imajo sicer mnogo izvrstnih slovstvenih zgodovinarjev in kritikov, ki so dobro opisali posamezne dobe ruskega slovstva; imajo tudi nekoliko jako dobrih slovstvenih zgodovin, ki pa niso popolne, ker v njih ni obdelano vse rusko slovstvo od najstarejšega do najnovejšega časa. Tako sta n. pr. slovstvena zgodovinarja Galahov in Porfirjev jako dobro opisala razvoj ruske književnosti do Puškina, toda najslavnejše dobe ruskega slovstva, dobe ruskega realizma, se nista dotaknila. Razvoj ruskega slovstva v 19. stoletju je precj obširno obdelal ruski kritik Skabičevski; toda njegova slovstvena zgodovina ima mnogo nedostatkov, sodba njegova je pogosto preveč pristranska, sploh je njegovo kritično stališče jako neprimerno za presojevanje ruskega slovstva 19. stoletja.

Opravičene so bile torej želje Rusov, pa tudi drugih narodov po popolni celotni zgodovini ruskega slovstva. Za tako delo je bil gotovo najbolj sposoben slovstveni zgodovinar, učenjak Pypin, ki je znan po zgodovini slovanskih slovstev, katero je spisal v zvezi s Poljakom Spasovičem, in po mnogih člankih in monografijah iz starejšega in novejšega ruskega slovstva, katere je objavil deloma v posebnih knjigah, deloma v raznih časopisih. Več let smo že pričakovali iz njegovega peresa zadnjega zvezka zgodovine slovanskih slovstev, ki bi obsegal rusko slovstvo. Pypin je spoznal, da bi bil okvir, kakoršen je bil v omenjeni knjigi odmerjen posameznim slovanskim slovstvom, mnogo preozek za rusko slovstvo, ki je pač vredno obširnejšega dela. Zato je sklenil popolnoma samostojno v posebnem delu ob-

delati zgodovino ruskega slovstva. V svesti si svoje težavne naloge se je mnogo let pripravljaj zanj in natančno proučil in deloma tudi že opisal v posameznih člankih razne dobe ruskega slovstva. Zato se je njegovo delo tako zavleklo in šele početkom letošnjega leta je izšel prvi, nekaj mesecev pozneje pa drugi zvezek dolgo pričakovane slovstvene zgodovine. Delo bo jako obširno in bo obsegalo več debelih zvezkov. — Ker še nisem imel prilike proučiti prvih zvezkov tega znamenitega dela, hočem podati le nekoliko mislij, katere sem posnel po kritiki, ki jo je priobčil o prvem zvezku Pypinove slovstvene zgodovine jeden izmed najboljših ruskih časopisov („*Ruskaja myslj*“, knjiga II.) Kritik piše:

„Znana je marljivost in neumorna delavnost velikega učenjaka, ki je nedavno dovršil velikansko veleznamenito delo ‚*Zgodovina ruske etnografije*‘. Sedaj nam je podal začetek drugega velikanskega dela, uspeh mnogoletnega truda in preiskovanja.

V prvem zvezku svoje ‚*Zgodovine ruskega slovstva*‘ nas A. N. Pypin seznanja z uspehi sodobnega znanstvenega raziskovanja o staroruskem slovstvu in narodnem pesništvu. Opiraje se na tedanje slovstvo nam podaja zgodovino staroruske omike in kaže, kako je splošna omika uplivala na slovstvo.

Mi Rusi se radi ponašamo s svojim novejšim slovstvom, njegovo plemenito preprostostjo, pravičnostjo, človečnostjo in poštenostjo, toda malo poznamo njegovo prošlost, njegovo zgodovinsko usodo; v navadnih sodbah o njem je vse polno zmedenosti, nejasnosti in nasprotij. Temu ni vzrok samo slabo splošno zanimanje za znanstvene preiskave, ampak tudi posebnost specijalno-znanstvenega slovstva, ki skrbno od sebe odriva srednje izobraženega čitatelja s svojim preveč učenjaškim duhom: to je slovstvo za ‚izvoljence‘. Kdor hoče čitati take spise, se mora preboriti skozi mnogobrojne, umevanje ovirajoče opombe, skozi raznojezične citate, učenjaški slog itd.

Ze davno je bilo treba prevajalca iz 'učnega' jezika na 'človeški' jezik, posredovalca med učenjaki in čitajočim občinstvom. Za to nalogo je pa malokdo tako sposoben, kakor A. N. Pypin, ki je s svojo vsestransko izobraženostjo, učenostjo in izkušenostjo lahko postal posredovalec med zastopniki 'čiste znanosti' in čitajočim občinstvom.

Pypinovo delo ima pred vsem velikanski pomen za srednje izobražene čitatelje, ki bodo iz njega zvedeli mnogo novega in mnogo dragocenih izvajanj ter mnogo bolj in nepristraneje sodili o staroruski omiki. To delo je jako važno za znanost, ker so v njem v celoto združeni njeni uspehi in spojene razne posameznosti. Pred Pypinom je bilo brezskono morje večjih raziskavanj, člankov in opazek; treba je bilo velikega duha in velike izobraženosti možu, ki je hotel predelati in porabiti vse, kar so napisali razni učenjaki. Naš veliki učenjak je častno rešil to nalogo. Z redkimi izjemami se pri raznih nasprotujočih si nazorih odloči na pravo stran, drži se srednje poti in izkuša nasprotja pojasniti in poravnati; slovstveno gradivo o vsakem vprašanju je proučeno vsestransko; razni oddelki so kolikor mogoče so-glasni.

Opiraje se na uspehe sodobnih znanstvenih preiskav o slovstvu se gosp. Pypin ni mogel izogniti nekaterim nedostatom. Najslabša stran takih znanstvenih preiskavanj je bilo vedno pomanjkljivo umevanje slovstvenega razvoja: kako vpliva jeden slovstveni proizvod na drugega, jeden pisatelj na drugega. Ta znanstvena slovstvena zgodovina se je zadovoljevala z zbiranjem in opisovanjem posameznih dogodkov in slovstvenih proizvodov, le redko jih je spravila v zvezo in se je kaj malo brigala za označevanje slovstvenega razvoja. Kar se tiče staroruskega slovstva, se je zadovoljevala s tem, da je večina ohranjenih spomenikov brez letnic, da so se prepisovali in predelavali tekom nekoliko vekov, da v stari Rusiji sploh ni bilo in ni moglo biti razvoja itd. Zakaj se je pa kaka doba bolj zanimala za ta, druga za oni slovstveni proizvod, odkodi razni dostavki in premembe v posameznih dobah? Ako so se posamezne dobe razlikovale po političnih, socijalnih in gospodarskih razmerah, moremo-li kar tako trditi, da so bile vendar jednake po svojem slovstvenem vkusu in nazorih? Sicer je pa tudi sama specialna znanost pojasnila marsikaj, kar nasprotuje tem učenjaškim predsodkom.

Pypin se je boril proti tem nedostatom učenih razprav, kar ni bila lahka stvar pri tako obširnem gradivu. Posamezne dobe niso vselej primerno razdeljene; slovstvena zgodovina je razdeljena v več samostojnih oddelkov, toda pri razvrstitvi je včasih igrala slučajnost preveliko ulogo. Pypin je odločil posebne oddelke tatarskemu gospodstvu in stari omiki, letopisom, potopisom in asketskimi knjigami; pri tem je včasih zmedena celotna slika, marsikaj je ločeno, kar spada skupaj in nasprotno, tako so

n. pr. skupno obdelani letopisi, severni in južni, najstarejši in novejši, ki so tako različni proizvodi, da se težko zedinijo brez škode za celoto zgodovinske slike. Večkrat se mora Pypin vrniti k pretrgani niti razprave, včasih mora ponavljati, kar je že omenil in pretrgati kronološki red.

Vendar tega ne smemo pripisovati njegovi krivdi: ideja razvoja je skoraj popolnoma neznanca oni učenjaški književnosti, čije uspehe nam v poljudni obliki podaje Pypin. Poljudna oblika njegove zgodovine je pa pravi cilj cenjenega učenjaka. In v tem oziru ima njegovo delo velikanski pomen: čitatelj najde v njem res mnogo najrazličnejših in jako zanimivih slovstveno-zgodovinskih izvajanj, razloženih umevno, trezno in nepristransko. Velikemu učenjaku pa želimo, da bi srečno in kmalu dovršil to velikansko veleznamenito delo. G.

Težavno je poročati o proizvodih ruske književnosti, katerih dospe na književni trg vsaj toliko na mesec kakor nemških ali francoskih. Zato nam je v tem pregledu ruske književnosti mogoče navesti samo najvažnejše pojave, ki so zagledali beli dan v poslednjem času.

Polnoje sobranije sočinenij I. S. Turgeněva, katero dobé v 12 zvezkih kot brezplačno prilogo naročniki lista „Niva“. Doslej je izšlo že pet zvezkov: 1. „Lovčevi zapiski“; 2. „Očetje in otroci“ (roman) ter „V predvečer“; 3. romana „Dim“ in „Dvorjansko gnezdo“; 4. romana „Nov“ in „Rudin“, a 5. devet krajših povestij. Lastnik lista „Nive“ g. Marks je bil namreč sklenil s Turgenjevovimi dediči pogodbo, da sme letos izdati pisateljeve zbrane spise kot prilogo, toda posamezno in posebič jih ne sme prodajati. Kdor bi torej želel imeti za nizko ceno Turgenjevove spise v originalu, mora se prijaviti kot naročnik „Nive“, pa jih bo dobil z listom vred za 10 gld.; v knjigarnah veljajo Turgenjeva spisi (v prvotnem izdanju) 15 rubljev. Treba je tudi priznati, da sta tisek in papir tega Marksovega izdanja odlična.

Dalje je izšlo pred nedavnim znamenito delo, čegar polni naslov je: Golicin, knjaz Dm. (Muravlin) *U sinja morja*. Putevyje očerki Černogoriji i Dalmatinskago poberežja. S 228 avtotipijami. S. Peterburg 1898. Cena 6 rubljev. — O tej knjigi piše kritik v „Nivi“ med drugim: „Knjigo kneza Golicina vneto priporočamo vsem onim, ki se želé bliže seznaniti z bratskimi národí, naseljenimi na obrežju jadranskega morja ter vzdržujočimi težavno borbo s sovražnimi jim elementi. Radi tega ima delo kneza Golicina širji pomen nego običajni sprevodnik, namenjen samo za turiste, kar jo dela še dvakrat zanimivejšo . . .“

Zanimivo je tudi delo I. Eleca z naslovom: *Imperator Menelik i vojna jego s Italijej*. S. Peterburg 1898, cena dva rublja. — Tudi v tej knjigi je obilica slik, zemljevidov in črtežev, katere je izgo-